

Pestprotocol

Informatie voor leerlingen, ouders en personeel

2022–2026

Spinoza Lyceum

Schoolleiding en zorgcoördinatoren
juni 2022

Bij het schrijven van dit pestprotocol is uitgegaan van de leidraad voor het maken van een pestprotocol van de website School en Veiligheid en is gebruik gemaakt van het voorbeeld pestprotocol vo op diezelfde website .

1. Inleiding

Het Spinoza Lyceum onderzoekt elk jaar met de GGD van Amsterdam het schoolklimaat en de veiligheid voor de leerlingen. Daarnaast doen we elk jaar mee aan het onderzoek van Scholen op de Kaart, waarbij veiligheid ook een onderdeel is dat wordt onderzocht. Uit beide onderzoeken blijkt elk jaar weer, dat de leerlingen het Spinoza Lyceum ervaren als een veilige school. We zijn ervan overtuigd dat dat komt omdat we een daltonschool zijn.

Het onderwijs op het Spinoza Lyceum is zo ingericht dat leerlingen leren met vrijheid/verantwoordelijkheid om te gaan, ze leren samenwerken en leren daardoor ook grondiger, leren reflecteren op hun werk, ze leren hoe ze zelfstandiger kunnen worden en als dat allemaal goed en doordacht gebeurt dan heeft dat meer leereffect.

Leerlingen gaan in klasverband en ook daarbuiten met elkaar om. In de 7 daltonuren per week ontmoeten de leerlingen elkaar vanuit alle klassen (1e tot en met 6e, mavo, havo, atheneum en gymnasium). Ook het mentoraat is zo ingericht dat er veel aandacht is voor veiligheid. Alle leerlingen hebben een mentor en in de brugklassen werken we met mini-mentoren, ouderejaars die een speciale opleiding hebben gevolgd om brugklasleerlingen te begeleiden in hun eerste leerjaar in het voortgezet onderwijs. Tenslotte hebben twee conciërges de opleiding tot pedagogische conciërge gevolgd. Tijdens het brugklaskamp en tijdens de projectweken staat de veiligheid centraal.

In de schoolgids van het Spinoza Lyceum staan de 8 leefregels van het Spinoza Lyceum. De eerste regel is: ***“Je toont respect voor elkaar en je houdt rekening met elkaar.”***

We willen dat iedereen zich veilig voelt op school en die eerste schoolregel geeft dat prima weer. Dit protocol is erop gericht om alle betrokkenen – leerlingen, ouders en personeel – te informeren over de maatregelen die de school treft om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen (preventie) en wat je moet doen als er sprake is van pesten (de aanpak van pestgedrag).

2. Pestpreventie

- Alle leerlingen starten hun schoolloopbaan met een ‘brugklaskamp’. Tijdens deze introductiedagen wordt uitgebreid aandacht besteed aan een veilig klimaat en het voorkomen van pestgedrag en buitensluiten.
- In het voorjaar is er voor de brugklassen een workshop om pestgedrag te herkennen en te voorkomen. In de tweede klassen wordt in de projectweek in oktober apart aandacht besteed aan groepsprocessen, pesten en acceptatie.
- In alle klassen worden aan het begin van ieder schooljaar de algemene afspraken en regels door de mentor besproken. Pesten is ook hierin een centraal thema.
- Alle mentoren hebben een cursus gevolgd waarin zij leren hoe ze met ongewenst gedrag in de school om moeten gaan en hoe ze kunnen signaleren of er sprake is van pesten.
- Het zorgteam ondersteunt de mentoren bij de aanpak van onveilig gedrag en pesten.

3. Pesten: definitie en betrokkenen

Voordat we de aanpak van pestgedrag van het Spinoza Lyceum weergeven, beschrijven we eerst wat we onder pesten verstaan en wie er betrokken zijn bij pestgedrag.

3a. Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen moeten oog hebben voor de signalen van leerlingen. Ze moeten interesse tonen en luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

3b. Hoe kan er worden gepest?

Met woorden:

- Vernederen, belachelijk maken
- Schelden
- Dreigen
- Met bijnamen aanspreken
- Gemene briefjes, mailtjes,

Via social media

Lichamelijk:

- Trekken aan kleding, duwen en sjorren
- Schoppen en slaan
- Krabben en aan haren trekken
- Wapens gebruiken

Achtervolgen:

- Opjagen en achterna lopen
- In de val laten lopen, klem zetten of rijden
- Opsluiten

Uitsluiting:

- Doodswijgen en negeren
- Uitsluiten van feestjes
- Bij groepsopdrachten uitsluiten

Stelen en vernielen:

Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
Banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing:

Dwingen om geld of spullen af te geven

3c. Wie zijn er betrokken bij een pestsituatie?

De gepeste leerling

Als leerlingen worden gepest is het pesten meestal gericht op uiterlijk, gedrag, gevoelens of sociale uitingsvormen. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

4. Aanpak van pesten

Op het Spinoza Lyceum gebruiken we een integrale aanpak op pesten en onveiligheid (vijfsporenaanpak). Als er zich een pestsituatie voordoet gebruiken we een stappenplan.

4a. Vijfsporenaanpak

1. De omgeving

Het gaat erom dat iedereen die bij de school is betrokken alert is op signalen van pesten. Leraren tonen interesse en luisteren naar wat leerlingen te vertellen hebben. Ook andere medewerkers, leerlingen en ouders hebben hierin een verantwoordelijkheid. Als je het gevoel hebt dat een leerling gepest wordt, dan moet je dat onmiddellijk melden. Daarvoor hebben we geen speciaal loket. Je kunt hiervoor naar iedere willekeurige leraar, naar een conciërge, de administratie of naar wie dan ook. Je kunt er ook van op aan dat deze melding vervolgens zo snel mogelijk terecht komt bij de mentor van het vermoedelijke slachtoffer.

2. Het slachtoffer

Natuurlijk kun je, als je het slachtoffer bent van pesten, zelf een melding doen bij een medewerker. Het slachtoffer heeft recht op alle steun. Dat betekent in de eerste plaats dat het probleem serieus wordt genomen en dat goed naar het verhaal geluisterd wordt. Samen met het slachtoffer wordt nauwkeurig in kaart gebracht wat er precies gebeurd is en wordt overlegd wat voor stappen gezet gaan worden. Het is van het allergrootste belang dat er niets ondernomen wordt buiten medeweten van het slachtoffer.

3. De daders

Een gesprek met de daders zal in eerste instantie door de mentor worden gevoerd. In dat gesprek zal de mentor de daders confronteren met hun gedrag en de gevolgen hiervan voor het slachtoffer. De mentor zal in overleg met de afdelingsleider bepalen welke vervolgstappen er plaats zullen vinden.

4. De klas

De mentor spreekt niet alleen met slachtoffer en daders. Ook wordt het pestgedrag besproken met de hele klas. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor de rol van iedere leerling afzonderlijk. Wisten anderen van het pesten? Wie heeft zich afzijdig gehouden? Wie heeft geprobeerd er iets tegen te doen? Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie.

5. De ouders

De ouders van het slachtoffer en de ouders van de dader worden intensief betrokken bij het oplossen van het probleem. Wanneer afspraken gemaakt worden over extra begeleiding is het commitment van de ouders vereist. De school zal in alle gevallen ouders zo goed mogelijk adviseren in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. Zo nodig wordt doorverwezen naar externe deskundige hulpverleners.

Tenslotte

De mentor zorgt er in alle gevallen voor dat in het leerlingvolgsysteem zorgvuldig wordt vastgelegd wat er is gebeurd, welke afspraken zijn gemaakt en wie er allemaal betrokken zijn. Hiermee kunnen in een later stadium vervelende misverstanden worden voorkomen.

4b. Het stappenplan na een melding van pesten

De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage II en III. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de afdelingsleider van de leerling(en). Hij bespreekt de situatie en zorgt ervoor dat de gebeurtenissen en afspraken zijn vastgelegd in Magister.

De afdelingsleider

1. De afdelingsleider neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
 - confronteren (zie bijlage III)
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. De afdelingsleider doet een melding in het intern zorgteam.
6. De afdelingsleider stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van herhalend gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
7. De afdelingsleider bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. De afdelingsleider koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

Afhankelijk van de situatie kan

- Door het zorgteam maatschappelijk werk/psycholoog ingeschakeld worden.
- Er afspraken gemaakt worden; eventuele strafmaatregelen zijn de verantwoordelijkheid van de afdelingsleider.
- Zowel gepeste leerling als de pester(s) worden aangemeld bij het zorgteam voor counseling / Sova training etc.

Maatregelen: de pester(s) moet duidelijk worden gemaakt dat het vertoonde gedrag niet wordt toegestaan. Als dat kan worden bereikt met een duidelijk gesprek, dan verdient dat de voorkeur. Het zoeken van steun voor de gepeste bij klasgenoten verdient ook voorkeur boven strafmaatregelen. Strafmaatregelen hebben het nadeel dat ze de pester vaak aanzetten tot nog meer pesterijen. Buitensluiten van de pester gedurende vrije uren tijdens schooltijd is een optie om de leerling te beschermen. Uiterste maatregel is schorsen. Dit wordt via de officiële weg gedaan door de directie. De schoolleider doet melding bij de inspectie en de zorgcoördinator doet melding bij de Leerplichtambtenaar. Ouders worden zowel telefonisch als schriftelijk op de hoogte gebracht van de schorsing.

Bijlage I – Bruikbare informatie over pesten

Drie belangrijke telefoonnummers waar vragen beantwoord kunnen worden:

- www.pestweb.nl
- Vertrouwensinspectie: 0900 – 1113 1113 (kantooruren)
- Bureau Slachtofferhulp: 0900 – 0101 (Maandag t/m vrijdag: 8.00 tot 20.00 uur;
Zaterdag: 10.00 tot 17.00 uur)

Aangifte

www.pestenislaf.nl

In extreme situaties kan de politie worden ingeschakeld, bijvoorbeeld als sprake is van lichamelijk letsel, materiële schade of stalking.

Algemene zoekpagina's

- www.pesten.startkabel.nl
- <https://www.stoppestennu.nl/>

Cyberpesten

- www.digibewust.nl Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.
- www.schoolenveiligheid.nl Centrum School en Veiligheid verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

Bijlage II – Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen? Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage III Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat degene die pest zich niet goed kan inleven in de ander en dat dat zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp van de zorgcoördinator. Het pestgedrag moet stoppen Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.